

Mervi Suhonen

Esinetutkimusverkosto Artefacta yhdistää tutkijoita, harrastajia ja museoammattilaisia

Esinetutkimusverkosto Artefacta on kaikille avoin verkkopalvelu, jonka tavoite on tiedonvaihto esineistä. Sivustoa voi selata vapaasti osoitteessa www.artefacta.fi. Rekisteröitymällä verkoston jäseneksi pääsee käyttämään verkkopalvelun ominaisuuksia laajemmin, mm. osallistumaan keskusteluun. Artefacta toimii suomeksi ja ruotsiksi.

Verkkopalvelu todelliseen tarpeeseen

Artefacta on ideologisesti sitoutumaton, monialainen ja monenlaisia toimijoita yhdistävä palvelu. Tieteelliseen neuvottelukuntaan kuuluu 11 tutkijaa eri aloilta, ja nelihenkinen verkkotoimitus toimii vapaaehtois pohjalta. Verkoston perustaminen ja sen tekninen ylläpito on ollut mahdollista Suomen Kulttuurirahaston tuella. Verkoston jäsenyys on maksutonta eikä sido mihinkään.

Verkkopalvelun rakentaminen sai alkunsa maassamme edelleen vallitsevasta, vanhasta mutta sitkeästä akateemisesta oppiainejaosta. Suomen 1800-luvun aatelin historiaa tutkiva Alex Snellman totesi, että esineiden tarjoama informaatio on ensiarvoisen tärkeää, mutta artefakteista keskustellaan historia-aineissa hyvin vähän. Kun hän halusi tuoda omaan aiheeseensa esineellistä näkökulmaa, apua tuli yllättävän niukasti myöskään perinteisistä historiallisen ajan esinetutkimusaineista, kansatieteestä ja taidehistoriasta. Ovatko esineet joutuneet sivuosaan? Yhteistyötä kehittääkseen Snellman ryhtyi luomaan sille nykyaikaista kehikkoa internetiin.

*Sikermä Artefactan potentiaalisia keskustelunaiheita kotioloissa.
Kuva: Mervi Suhonen.*

Avajaiskonferenssi *Esinetutkimus nyt!*

Artefacta järjesti 6.–7.10.2011 avajaiskonferenssin, jossa kuultiin lähes 50 esitelmää.¹ Osa esitelmöitsijöistä oli kansainvälisestikin tunnettuja yliopistotutkijoita, osa taas esineisiin muunlaisessa työssä perehtyneitä. Yleisössä oli erilaisten esineiden keräilijöitä ja muita esineisiin vakavasti ja tutkijan otteella suhtautuvia harrastajia.

Eräissä puheenvuoroissa korostettiin ns. perinteisen esinetutkimuksen merkitystä. Arkeologian dosentti Georg Haggrén kuvasi, miten keskiaikaisten lasiastioiden sirpaleiden löytyminen kaivauksilta on osoittanut, että juomalasit ovat olleet paitsi aatelin myös muiden säätyjen kodin esineistöä. Johtopäätökseen on tarvittu esinetutkimuksen kaikkia vaiheita: empiirisen aineiston etsintää, analyysia ja vertailuaineiston hakemista, esineiden tarjoamien tiedonsirpaleiden yhdistämistä laaja-alaisiin historian tietoihin ja Suomen keskiajan historian kirjoittamista tältä osin uudelleen.

Museoiden kokoelmatyö on useimpien ammatillisesti tai harrastuksena toteutettavien esinetutkimushankkeiden kivijalka. Helsingin kaupunginmuseon tutkimuspäällikkö Minna Sarantola-Weiss muistutti konferenssiesitelmässään, miten tärkeää on tai olisi, että esinetutkimusta tehdään säännöllisesti ja myös ilman erityisiä tutkimusprojekteja museoissa – siellä, missä esineet ovat. Usein voimavaroja on kuitenkin tämän kannalta valitettavan vähän tai ne ovat suorastaan olemattomat. Pitkäjänteisyys kärsii.

Esinetutkimuksen uusia tuulia edustivat konferenssissamme monet eri alojen esitelmät, joissa pohdittiin tekijyyttä esineiden valmistusprosessin kannalta, valmiiden esineiden toimijuutta, esineiden elinkaarta ja esineitä erilaisissa sosiaalisissa konteksteissa. Symmetrinen ajattelu kiinnostaa: esineet ovat osa maailmaa, jossa elämme, ja ne elävät kanssamme.

Yksittäisten esineiden ja esineryhmien ohella on erittäin kiinnostavaa seurata, miten kokoelmien kartuttaminen muuttuu ja millä tavoilla kokoelmista valikoituja esineitä asetetaan näytteille kertomaan omia tarinoitaan tai konkretisoimaan museonäyttelyn välittämiä viestejä. Yleisön reaktioiden tarkkailu ja tutkiminen esimerkiksi museoissa on aina vain tärkeämpää, kun nykyisin jokainen voi omalla tavallaan olla tutkija ja ottaa kantaa näkemäänsä ja kokemaansa kuten museoesineisiin.

Käyttäjät tuottavat sisällön

Artefactassa on uutispalsta, johon verkkotoimitus laatii lyhyitä juttuja esinetutkimuksen eri aloilta. Uutisaiheita toivotaan jatkuvasti myös verkoston jäseniltä. Verkkopalvelun kalenterissa on esinetutkimukseen liittyviä tapahtumia kuten seminaareja, huutokauppa-alan tapahtumia ja niin edelleen. Artefactan keskustelupalsta toimii täysin käyttäjiensä ehdoilla, joskin verkkotoimitus valvoo puheenvuorojen asiallisuutta. Artefactaan ovat lämpimästi tervetulleita antiikkialan edustajat sekä esimerkiksi ne, jotka työkseen ostava esineitä museokokoelmiin. Hintatiedot jätetään kuitenkin verkkopalvelussa kokonaan keskustelen ulkopuolelle. Keskitymme kulttuurisiin arvioihin.

Verkoston ensimmäiset kuukaudet ovat sisältäneet yllätyksiä ja jännitystäkin, sillä uuden palvelun tarjoaminen tietoverkossa maksutta on aina myös riski. Löytävätkö esineiden ystävät Artefactan? Mitä hyötyä siitä tulee olemaan ja kenelle? Saako verkkotoimitus palautetta? Noin puolen vuoden toiminnan jälkeen voimme olla tyytyväisiä. Samalla on jo kertynyt paljon ajatuksia siitä, mitä kannattaa kehittää.

Keskustelunaiheina ovat olleet erityisesti keräilijöitä innostavat esineet kuten astiat ja huonekalut. Sen sijaan museot tai arkeologian ja kansatieteen tutkijat eivät ole vielä intoutuneet väittelyihin keskenään

tällä foorumilla. Yhden tieteenalan sisällä kontaktiverkostoja onkin toki jo entuudestaan. Artefactan ydin on moninaisuus: muinaisen kiviteknologian ammattiosaaja ja 1900-luvun muoviesineiden innokas harrastajakeräilijä ovat samanarvoisia ja kukaties hyötyvät toistensa osaamisesta ja ajatuksista.

Palvelun uusin osa on tieteellinen, vertaisarvioitu verkkojulkaisu. Se avataan tämän vuoden aikana ja kirjoituskutsu esitetään mm. esinetutkimusalojen ammattilaisten ja harrastajien sähköpostilistoilla. Toivomme, että esinetutkimuksen merkitys korostuu myönteisesti ja verkkopalvelussa on jatkossa runsaasti niin käytännöllistä kuin teoreettisesti innovatiivistakin sisältöä.

Kirjoittaja on Artefactan verkkotoimittaja, vastuualueenaan arkeologia.

¹Esitelmien tiivistelmät ovat luettavissa verkkopalvelussa www.artefacta.fi/tapahtumat. Kirjoittamani katsaus arkeologian kannalta mielenkiintoisiin konferenssin teemoihin ilmestyy Muinaistutkija-lehden numerossa 2/2012.